

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 11360 af 30/12/2015 (Historisk)

Vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven (Supplement til vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl og vejledning om samvær)

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Indenrigsmin., j.nr. 2015-6307

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9257 af 20/03/2019

Vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven

(Supplement til vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl og vejledning om samvær)

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Konventionens forældreansvarsbegreb
3. "Sædvanligt opholdssted"
4. Anerkendelse
5. Lovvalg
6. International kompetence
 - 6.1. Udgangspunktet for international kompetence
 - 6.2. Overførsel af kompetence
 - 6.2.1. Generelt om overførsel af kompetence
 - 6.2.2. Den kompetente myndighed foreslår kompetence overført til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8)
 - 6.2.3. En ikke-kompetent myndighed ønsker at overtage kompetence (artikel 9)
 - 6.2.4. Behandling af sager om overførsel af kompetence
7. Sager om forældreansvar, der ikke kendes i Danmark
8. Attest om forældremyndighed
 - 8.1. Udstedelse af attest om forældremyndighed i Danmark
 - 8.2. Registrering af forældremyndighed i CPR
 - 8.3. Hvornår kan en attest om forældremyndighed udstedes?
 - 8.4. Behandling af sager om attest om forældremyndighed
 - 8.5. Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed
9. Underretningspligt
10. Anvendelse af fremmedsprog
11. Indhentelse og udlevering af oplysninger
 - 11.1. Generelt om indhentelse og udlevering af oplysninger
 - 11.2. Udveksling af oplysninger
 - 11.3. Udarbejdelse af en udtalelse m.v.
 - 11.4. Udsættelse af sagen

1. Indledning

Den 1. oktober 2011 trådte Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) i kraft for Danmark. Konventionens bestemmelser gælder herefter umiddelbart her i landet, jf. § 1, stk. 1, i lov nr. 434 af 8. maj 2006 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven).

I forbindelse med ikraftsættelsen af konventionen blev bestemmelserne om konventionen i Haagerbørnebeskyttelseskonventionsloven (§§ 1-6, 8, 10 og 11) sat i kraft ved bekendtgørelsen om ikrafttræden af dele af lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Konventionen har til formål at forbedre beskyttelsen af børn i internationale sammenhænge på det familieretlige område m.v. og sikre, at børn med tilknytning til flere lande er ligeså effektivt beskyttede som børn, der kun har tilknytning til ét land. Konventionen udbygger bl.a. det internationale samarbejde om beskyttelse af børn, der blev etableret ved Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civile retlige aspekter af internationale børnebortførelser (Børnebortførelseskonventionen) og Europarådskonventionen af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser (Europarådskonventionen af 1980).

I indledningen til konventionen bekræfter de stater, der undertegner den, at barnets bedste skal være det overordnede hensyn.

Konventionen finder efter artikel 3 bl.a. anvendelse på sager om forældreansvar, hvilket navnlig omfatter forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, jf. punkt 2. I relation til sådanne sager indeholder konventionen bestemmelser om international kompetence, lovvalg, anerkendelse af forældreansvar der følger direkte af loven, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser samt administrativt samarbejde.

Når der i denne vejledning tales om en afgørelse fra en stat, som Danmark samarbejder med efter konventionen, er der ikke nødvendigvis tale om en afgørelse i traditionel forstand, men om en foranstaltning til beskyttelse af et barns person, som dette begreb defineres i konventionen. En foranstaltning kan f.eks. være en godkendt aftale om forældremyndighed.

Social- og Indenrigsministeriet er udpeget som centralmyndighed for konventionen ved bekendtgørelse om centralmyndigheden for Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Efter denne bekendtgørelse skal centralmyndigheden:

- informere om konventionen,
- modtage og videresende anmodninger m.v. efter konventionen,
- samarbejde med centralmyndighederne i de øvrige stater, der har tiltrådt konventionen, og
- udføre de opgaver, som ifølge konventionen i øvrigt påhviler centralmyndigheden.

Oversigt over de lande, som Danmark samarbejder med efter konventionen, findes på <http://www.boernebortfoerelse.dk/regler/haagerkonventionen-af-1996>. Hjemmesiden indeholder også andre oplysninger om konventionen.

Denne vejledning supplerer vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl og vejledning om samvær. Vejledningen anvendes fra den 1. januar 2016 og erstatter vejledning af 28. juni 2013 om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven. Vejledningen er opdateret som følge af § 3 i lov nr. 1741 af 22. december 2015 om ændring af forskellige lovbestemmelser om klageadgang og kompetence m.v. på det familieretlige område (Ankestyrelsen som familieretlig klagemyndighed m.v.).

Konventionen finder også anvendelse på værgemål, repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge og anbringelse af børn uden for hjemmet. Denne vejledning omfatter ikke disse sagsområder.

2. Konventionens forældreansvarsbegreb

Begrebet ”forældreansvar” (”parental responsibility”) er ikke defineret i konventionen, men i forhold til dansk ret omfatter konventionens forældreansvarsbegreb i hvert fald:

- Forældremyndighed

- Barnets bopæl
- Samvær
- Anden kontakt med barnet
- Ret til orientering om barnet
- Afgørelse om udenlandsrejse

Konventionens forældreansvarsbegreb omfatter også værgemål efter værgemålsloven og repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge, jf. udlændingelovens § 56 a.

Derudover omfatter konventionens forældreansvarsbegreb former for forældreansvar, der ikke kendes i dansk ret. Forældreansvar i konventionens forstand skal således forstås bredere end forældremyndighed m.v. efter forældreansvarsloven. Eksempelvis omfatter konventionens forældreansvarsbegreb situationer, hvor andre end barnets forældre har del i forældreansvaret, samtidig med at forældrene har fælles forældreansvar over barnet. Indholdet af forældreansvar, der tilkommer sådanne personer, kan dog være begrænset i forhold til det forældreansvar, der tilkommer barnets forældre.

3. "Sædvanligt opholdssted"

I konventionen anvendes "sædvanligt opholdssted" ("habitual residence") i stedet for bopæl til at fastlægge, hvilken stat barnet er nærmest knyttet til, f.eks. til brug for afgørelse af i hvilken stat en sag om forældreansvaret over barnet skal behandles. Sædvanligt opholdssted svarer nogenlunde til bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2. Dette er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

4. Anerkendelse

Efter konventionens artikel 23, stk. 1, er Danmark forpligtet til at anerkende og fuldbyrde afgørelser (foranstaltninger) om forældreansvar, der er truffet i andre kontraherende stater. Se om foranstaltninger i punkt 1 og om konventionens forældreansvarsbegreb i punkt 2.

Efter artikel 23, stk. 2, kan anerkendelse kun afslås i følgende situationer:

- Afgørelsen m.v. er truffet af en myndighed, der efter konventionens kapitel 2 ikke havde kompetence til at træffe den.
- Afgørelsen m.v. blev truffet, uden at barnet havde mulighed for at blive hørt i modstrid med grundlæggende, danske retsplejeprincipper, og der var ikke tale om et hastetilfælde.
- Afgørelsen m.v. krænker en persons forældreansvar, og denne person gør gældende, at afgørelsen blev truffet, uden at den pågældende havde mulighed for at blive hørt, og der ikke var tale om et hastetilfælde.
- Anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende, danske retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste.
- Afgørelsen m.v. er uforenelig med en senere afgørelse m.v. truffet i en ikke-kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted, og denne senere afgørelse m.v. opfylder betingelserne for at blive anerkendt i Danmark.

Pligten til at anerkende afgørelser m.v. fra lande, som Danmark samarbejder med efter konventionen, omfatter også afgørelsestyper, der ikke kendes i dansk ret, jf. punkt 7.

Endvidere forpligter konventionens artikel 16 Danmark til at anerkende forældremyndighed, som følger af loven i en anden stat. Dette omfatter også situationer, hvor den udenlandske lov tildeler forældremyndighed m.v. til personer, der ikke ville have forældremyndighed som følge af loven efter dansk ret. Danmark er dog ikke forpligtet til at anerkende forældremyndighed, hvis dette vil stride mod grundlæggende,

danske retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste, jf. konventionens artikel 22. Se nærmere i vejledning om anerkendelse af udenlandske afgørelser m.v. om forældremyndighed.

5. Lovvalg

Efter konventionens artikel 15, stk. 1, afgøres sager om forældremyndighed m.v. efter loven i den stat, hvor sagen behandles (domsstaten), uanset hvor barnet eller dets forældre bor eller opholder sig. En sag om forældremyndighed m.v., der behandles af Statsforvaltningen eller af en dansk domstol, skal således afgøres efter forældreansvarsloven.

Efter konventionens artikel 15, stk. 2, kan loven i en anden stat dog undtagelsesvist inddrages ved afgørelsen af en sag om forældremyndighed m.v. Det forudsætter imidlertid, dels at det er påkrævet af hensyn til barnet, dels at sagen har en væsentlig tilknytning til den anden stat.

For Statsforvaltningen kan det f.eks. være relevant at overveje at inddrage en anden stats lovgivning, hvis der er søgt om en ændring af en afgørelse om forældreansvar fra en anden kontraherende stat, og den pågældende type af forældreansvar ikke er omfattet af forældreansvarsloven. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvor barnet efter den anden stats ret har mere end to forældreansvarsindehavere, f.eks. hvor bedste- eller stedforældre har del i forældreansvaret sammen med barnets forældre, jf. punkt 7.

6. International kompetence

6.1. Udgangspunktet for international kompetence

Efter konventionens artikel 5 er det myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, der har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnet. Herudover indeholder konventionen regler om international kompetence i sager om flygtningebørn, børnebortførelsessager, hastetilfælde og foreløbige, territoriale afgørelser (artikel 6, 7, 11 og 12). Disse bestemmelser svarer som udgangspunkt til bestemmelserne i retsplejelovens § 448 f, stk. 1-3.

Derudover indeholder konventionen i artikel 13 en litispænds-regel, der sikrer, at en sag, der er omfattet af konventionen, kun behandles af myndighederne i én kontraherende stat.

Reglerne om international kompetence til at behandle sager efter forældreansvarsloven er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

I det følgende beskrives reglerne i konventionens artikel 8 og 9 om overførsel af kompetence.

6.2. Overførsel af kompetence

6.2.1. Generelt om overførsel af kompetence

Konventionen giver ikke parterne mulighed for selv at aftale, hvilken stats myndigheder der skal behandle en sag. Konventionens artikel 8 og 9 giver dog mulighed for, at kompetencen til at behandle en bestemt sag i visse situationer kan overføres fra en kompetent myndighed i en kontraherende stat til en myndighed i en anden kontraherende stat, der ellers ikke ville have kompetence til at behandle sagen.

Det overordnede hensyn i konventionen er, hvad der er bedst for barnet. Det fremgår da også af artikel 8 og 9, at overførsel af kompetencen skal ske ud fra en vurdering af, hvilken myndighed der er bedst egnet til at vurdere, hvad der er bedst for barnet.

Som udgangspunkt er myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, bedst egnede til at vurdere, hvad der er bedst for barnet, da de må formodes at have bedst kendskab til barnets forhold eller bedst mulighed for at indhente oplysninger herom. Det er derfor konventionens udgangspunkt, at

det er myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, som har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnets person eller formue, jf. punkt 6.1.

Muligheden for overførsel af kompetence efter artikel 8 og 9 kan anvendes i de situationer, hvor myndighederne i en anden kontraherende stat har bedre mulighed for at vurdere, hvad der i den givne situation er bedst for barnet. Overførsel af kompetence kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor et barn for nylig er flyttet fra en kontraherende stat til en anden, og myndighederne i barnets hidtidige sædvanlige opholdsstat kort tid forinden har truffet en afgørelse om forældreansvaret i forhold til barnet. Overførsel af kompetence kan bl.a. også være relevant, hvis det er planen, at barnet i den nærmeste fremtid skal flytte til en anden kontraherende stat.

En overførsel af kompetencen vedrører altid kun en konkret sag eller en del af en konkret sag. Der er ikke tale om en generel overførsel af kompetence til at behandle alle sager om forældreansvar vedrørende det pågældende barn. Er der sket overførsel af kompetence, og fremsætter en part en ny anmodning, beror det på en konkret vurdering, om denne anmodning er omfattet af kompetenceoverførslen.

Spørgsmål om overførsel af kompetence kan opstå enten som følge af en anmodning fra en part eller på Statsforvaltningens eget initiativ.

Det forventes ikke, at overførsel af kompetence efter artikel 8 og 9 vil spille nogen større rolle i praksis.

6.2.2. Den kompetente myndighed foreslår kompetence overført til en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 8)

Artikel 8 vedrører den situation, at en myndighed i en kontraherende stat, der har kompetence til at behandle en sag, mener, at en myndighed i en anden kontraherende stat er bedre egnet til at behandle sagen eller en bestemt del af den, og derfor foreslår, at kompetencen til at behandle sagen eller den bestemte del af den overføres til den pågældende myndighed. Efter bestemmelsen kræves det, at den myndighed, der fremsætter anmodningen, har kompetence til at behandle sagen efter enten artikel 5 (barnets sædvanlige opholdsstat) eller artikel 6 (flygtningebørn m.v.).

I dansk ret kan artikel 8 finde anvendelse i følgende to situationer:

- Statsforvaltningen har efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 kompetence til at behandle en sag, men mener, at kompetencen til at behandle sagen eller en del af den bør overføres til myndighederne i en anden kontraherende stat.
- En myndighed i en anden kontraherende stat har kompetence til at behandle en sag, men mener, at kompetencen til at behandle sagen eller en del af den bør overføres til myndighederne i Danmark.

Artikel 8 opstiller en række betingelser, der skal være opfyldt, før der kan ske overførsel af kompetence:

- 1) Den anmodende myndighed vurderer, at myndigheden i den anden kontraherende stat i den konkrete sag er bedre egnet til at vurdere, hvad der er til barnets bedste.
- 2) Kompetencen kan kun overføres til:
 - a) En myndighed i en kontraherende stat, som barnet er statsborger i.
 - b) En myndighed i en kontraherende stat, som barnet har formue i.

- c) En myndighed i en kontraherende stat, som behandler en ægteskabssag vedrørende barnets forældre.
- d En myndighed i en kontraherende stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til.
-)
- 3) Den myndighed, som modtager anmodningen om overførsel af kompetencen, accepterer udtrykkeligt at overtage kompetencen.

Det er derimod ikke et krav for kompetenceoverførsel, at parterne er enige i, at kompetencen overføres.

Når Statsforvaltningen modtager en anmodning om forældremyndighed m.v., undersøger Statsforvaltningen indledningsvist, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Reglerne herom er beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Mener Statsforvaltningen, at der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark, kan Statsforvaltningen overveje, om myndighederne i en anden kontraherende stat er bedre egnede til at vurdere, hvad der er bedst for barnet i den pågældende sag. I givet fald skal Statsforvaltningen undersøge, om betingelserne for overførsel af kompetencen efter konventionens artikel 8 er opfyldt.

6.2.3. En ikke-kompetent myndighed ønsker at overtage kompetence (artikel 9)

Artikel 9 vedrører den situation, at en myndighed i en kontraherende stat ønsker at overtage kompetencen til at behandle en bestemt sag eller en bestemt del af den fra en myndighed i en anden kontraherende stat, der efter konventionens kapitel 2 har international kompetence til at behandle sagen.

I dansk ret kan artikel 9 finde anvendelse i to situationer:

- Statsforvaltningen har efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 kompetence til at behandle en sag, men en myndighed i en anden kontraherende stat beder om at få overført kompetencen til at behandle sagen eller en bestemt del af den til sig.
- Statsforvaltningen har efter konventionens kapitel 2 ikke kompetence til at behandle en sag, men ønsker at overtage kompetencen til at behandle sagen eller en bestemt del af den fra den kompetente myndighed i en anden kontraherende stat.

Artikel 9 opstiller to betingelser, der skal være opfyldt, før der kan ske overførsel af kompetence:

- Den myndighed, der anmoder om at få overført kompetencen, mener, at den er bedre egnet til at vurdere, hvad der er til barnets bedste, end den myndighed i den anden kontraherende stat, som efter kompetencereglerne i konventionens kapitel 2 har kompetence til at behandle sagen.
- Den myndighed, som modtager anmodningen om overførsel af kompetencen, accepterer udtrykkeligt, at kompetencen overføres til den anmodende myndighed.

Det er derimod ikke et krav for kompetenceoverførsel, at parterne er enige i, at kompetencen overføres.

I praksis vil det formentlig kun være relevant at søge kompetencen til at behandle en sag overført fra en udenlandsk myndighed til Statsforvaltningen, når Statsforvaltningen modtager en anmodning, som den ikke har international kompetence til at behandle. I stedet for at afvise at behandle sagen kan Statsforvaltningen overveje at søge at få overført kompetencen til at behandle den.

6.2.4. Behandlingen af sager om overførsel af kompetence

Det kan have stor betydning for parterne, i hvilken kontraherende stat en sag behandles. Statsforvaltningen skal derfor inddrage parterne i spørgsmålet om overførsel af kompetence. Finder Statsforvaltningen ikke grundlag for at imødekomme en anmodning fra en part om kompetenceoverførsel, behøver Statsforvaltningen dog normalt ikke at partshøre den anden part, inden Statsforvaltningen afslår anmodningen.

Statsforvaltningens afgørelse om, hvorvidt kompetence skal søges overført eller accepteres overført, meddeles parterne. Afgørelsen skal begrundes og indeholde klagevejledning, jf. § 21 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

I forbindelse med afgørelsen sender Statsforvaltningen anmodningen om eller accepten af kompetenceoverførsel til den relevante myndighed i den anden kontraherende stat. Det gælder også, selvom Statsforvaltningens afgørelse er påklaget til Ankestyrelsen. Er afgørelsen påklaget, orienterer Statsforvaltningen den udenlandske myndighed herom.

Herefter opstår der spørgsmål om, hvornår det er endeligt afgjort, at Statsforvaltningen har overtaget kompetence fra en udenlandsk myndighed eller har overført kompetence til en udenlandsk myndighed. Det vil med andre ord sige, hvornår Statsforvaltningen kan begynde at behandle den omhandlede sag eller afslutte behandlingen af den verserende sag.

Dette vil formentligt afhænge af korrespondancen med den udenlandske myndighed, men generelt gælder følgende:

- Accepterer myndigheden i den anden kontraherende stat en anmodning fra Statsforvaltningen om, at Statsforvaltningen overtager kompetencen, bekræfter Statsforvaltningen over for den pågældende myndighed, at kompetencen er overført. Herefter kan Statsforvaltningen påbegynde behandlingen af sagen.
- Anmoder Statsforvaltningen myndighederne i en anden kontraherende stat om at overtage kompetencen, kan Statsforvaltningen først afslutte sagen, når der foreligger accept fra den udenlandske myndighed om at overtage kompetencen.

Det afgøres efter den pågældende kontraherendes stats nationale ret, om den udenlandske myndighed, der er involveret i spørgsmålet om overførsel af kompetence, ligeledes skal inddrage sagens parter i sin afgørelse herom, og om afgørelsen vil kunne påklages, også efter at kompetencen er overført til eller fra Danmark.

Danmark har i henhold til konventionens artikel 44 afgivet erklæring om, at anmodninger til og fra udenlandske myndigheder om kompetenceoverførsel fremsættes gennem Ankestyrelsen. Hvis Statsforvaltningen modtager en anmodning direkte fra en myndighed i en kontraherende stat, skal Statsforvaltningen dog alligevel behandle anmodningen. Om oversættelse af korrespondance i forbindelse med overførsel af kompetence, se punkt 10.

Det aftales i hver enkelt sag, om sagens akter skal sendes til den myndighed, der overtager kompetencen.

Statsforvaltningens accept af at få overført kompetencen har bindende virkning for domstolene, hvis sagen efterfølgende indbringes for retten efter forældreansvarslovens § 40.

7. Sager om forældreansvar, der ikke kendes i Danmark

Konventionen omfatter afgørelser om forældreansvar, der ikke kendes i dansk ret. Det kan være afgørelser om enkelttvister mellem forældre med fælles forældremyndighed, eksempelvis om skolevalg. Det indebærer, at der som følge af konventionens kompetenceregler vil kunne opstå situationer, hvor en sag om forældreansvar skal behandles i Danmark, selvom den pågældende form for forældreansvar ikke kendes i dansk ret.

Sådanne sager skal afgøres efter de regler i forældreansvarsloven, som sagen mest naturligt hører til. Er der f.eks. søgt om en ændring af en kontraherende stats afgørelse om en bedsteforældres ret til orientering om barnet, må ansøgning behandles efter en analogi af forældreansvarslovens § 23. Hvis det er påkrævet af hensyn til barnet, kan sagen dog afgøres efter loven i en anden stat, som sagen har en væsentlig tilknytning til, eller loven i denne stat kan inddrages i afgørelsen, jf. konventionens artikel 15, stk. 2, der er beskrevet i punkt 5.

8. Attest om forældremyndighed

Konventionens artikel 40 indeholder regler om udstedelse af attester om forældremyndighed.

I det følgende beskrives Statsforvaltningens udstedelse eller afslag på udstedelse af attest om forældremyndighed samt tilbagekaldelse af en allerede udstedt attest.

Anerkendelse af udenlandske attester om forældremyndighed er beskrevet i vejledning om anerkendelse af udenlandske afgørelse m.v. om forældremyndighed.

8.1. Udstedelse af attest om forældremyndighed i Danmark

På baggrund af konventionens artikel 40 indeholder bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. i kapitel 7 bestemmelser om udstedelse af attester om forældremyndighed.

Formålet med en attest om forældremyndighed er at lette behandlingen af sager om barnet, der behandles i en anden stat, end der hvor forældremyndigheden er etableret. Attesten vil kunne tjene som dokumentation for, hvem der har forældremyndigheden over et barn, samt hvilke beføjelser og pligter en forældremyndighedsindehaver har efter loven i den stat, hvor forældremyndigheden er etableret. Det er derfor vigtigt, at indholdet af attesten er korrekt.

8.2. Registrering af forældremyndighed i CPR

Efter § 4, jf. bilag 1, nr. 7, i lov om Det Centrale Personregister (lovbekendtgørelse nr. 5 af 9. januar 2013) registreres oplysninger om forældremyndigheden over et barn i Det Centrale Personregister (CPR). Denne registrering begyndte den 27. maj 2004, idet registreringen af retsafgørelser dog først begyndte den 1. juli 2004.

Registreringen omfatter som udgangspunkt kun børn, der er født i Danmark fra og med den 27. maj 2004. For børn født tidligere registreres forældremyndigheden kun, hvis der efter dette tidspunkt sker ændring af forældremyndigheden.

Flytter et barn fra udlandet til Danmark, registreres det dog, hvem der har forældremyndigheden over barnet, selvom forældremyndigheden er etableret før den 27. maj 2004. Det gælder imidlertid kun, hvis den udenlandske forældremyndighedsafgørelse m.v. anerkendes i Danmark.

Registreringen af forældremyndighed i CPR kan være baseret på en afgørelse truffet af en dansk myndighed eller på en aftale registreret eller godkendt af eller indgået for en dansk myndighed. Der kan også være tale om forældremyndighed, der følger af forældreansvarsloven eller af den nu ophævede lov om forældremyndighed og samvær. Registreringen kan også være baseret på en forældremyndighedsafgørelse m.v. fra Grønland eller Færøerne samt på udenlandske forældremyndighedsafgørelser m.v., der anerkendes i Danmark. Registreringen omfatter også midlertidige afgørelser om forældremyndighed.

Der er en række fejlkilder til registreringen af forældremyndighed i CPR. Registreringen dokumenterer således ikke i sig selv, hvem der har forældremyndigheden over et barn. Registreringen skal især hjælpe

de myndigheder, der behandler sager vedrørende børn, til hurtigt at få informationer om forældremyndigheden.

Der henvises i øvrigt til meddelelse af 1. juni 2015 fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR, der findes på www.cpr.dk under ”Lovgivning, Meddelelser fra CPR-kontoret”.

8.3. Hvornår kan en attest om forældremyndighed udstedes?

Statsforvaltningen kan udstede en attest om forældremyndighed, når barnet bor i Danmark, og forældremyndigheden over barnet følger af dansk ret. Det omfatter forældremyndighed, der følger af loven, af en aftale om forældremyndighed anmeldt til, indgået for eller godkendt af en dansk myndighed eller af en afgørelse om forældremyndighed, der er truffet af en dansk myndighed.

En attest om forældremyndighed udstedes kun efter anmodning fra en forældremyndighedsindehaver. Den, der anmoder om udstedelse af attesten, skal fremlægge den afgørelse eller aftale, som den aktuelle placering af forældremyndigheden bygger på, medmindre den statsforvaltning, der skal udstede attesten, allerede er bekendt med afgørelsen eller aftalen.

Er ovenstående betingelser opfyldt, kan attesten dog som udgangspunkt kun udstedes i følgende situationer:

- Barnet er født i Danmark den 27. maj 2004 eller senere og har boet her siden fødslen.
- En dansk myndighed har truffet en afgørelse om forældremyndighed eller har modtaget eller godkendt en aftale om forældremyndighed den 27. maj 2004 eller senere, og barnet har boet i Danmark siden afgørelsen eller aftalen.

Det er en betingelse for udstedelse af attesten, at registreringen i CPR stemmer overens med den seneste indgåede aftale eller truffede afgørelse om forældremyndighed over barnet.

I relation til betingelserne for udstedelse af forældremyndighed omfatter Danmark ikke Grønland og Færøerne.

Der er som udgangspunkt ikke noget til hinder for at udstede attesten, hvis barnet alene i en ganske kort periode har været fraflyttet til udlandet.

Selvom ovenstående betingelser er opfyldt, er der situationer, hvor Statsforvaltningen enten ikke må eller ikke bør udstede en attest om forældremyndighed:

- Registreringen af forældremyndigheden i CPR er baseret på en udenlandsk forældremyndighedsafgørelse m.v., der anerkendes i Danmark, eller som følge af udenlandsk ret, f.eks. hvis barnet er født i udlandet, jf. punkt 8.2. I disse situationer kan Statsforvaltningen ikke udstede en attest om forældremyndighed. Statsforvaltningen bør i disse situationer i stedet orientere ansøgeren om muligheden for at få en attest om forældremyndigheden i det land, hvor afgørelsen m.v. om forældremyndighed er truffet.
- En sag om forældremyndigheden over barnet er under behandling.
- Der er usikkerhed om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, f.eks. fordi der er sket fejlregistrering af oplysningerne om forældremyndigheden over barnet i CPR, og afklaring heraf skønnes at ville kræve omfattende undersøgelser. Afklares disse spørgsmål, kan Statsforvaltningen efterfølgende udstede attesten.
- Barnet er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i lov om social service. I disse situationer kan forældremyndighedsindehaveren ikke fuldt ud udøve sine beføjelser, jf. lov om social service.

Hvis der den 27. maj 2004 eller senere er etableret fælles forældremyndighed over et barn, der er født før den 27. maj 2004, er det kun forældremyndigheden for den forælder, der ved afgørelsen fik del

i forældremyndigheden, der er registreret i CPR. I CPR er den pågældende registreret som havende eneforældremyndighed over barnet. Uanset registreringen i CPR skal der i disse situationer udstedes en attest om fælles forældremyndighed.

Forældrenes samstemmende oplysninger om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, kan ikke danne grundlag for at udstede en attest om forældremyndighed.

8.4. Behandling af sager om attest om forældremyndighed

Proceduren for udstedelse af en attest om forældremyndighed er reguleret i kapitel 7 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Udstedelse af en attest om forældremyndighed er ikke en afgørelse. Der skal derfor ikke foretages parts-høring, inden attesten udstedes. Det kan dog i nogle situationer være nødvendigt at indhente oplysninger hos eller få oplysninger bekræftet af andre involverede. Endvidere skal udstedelsen af attesten ikke begrundes, og den kan ikke påklages.

Afslag på at udstede en attest om forældremyndighed er en afgørelse, der skal begrundes. Afgørelsen kan påklages og skal derfor indeholde klagevejledning, jf. bekendtgørelsens § 21.

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 2, skal attesten udstedes på en godkendt blanket.

8.5. Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed

Efter forældremyndighedsbekendtgørelsens § 20 kan den Statsforvaltningen, der har udstedt en attest, tilbagekalde den, hvis forholdene har ændret sig, eller hvis indholdet af attesten ikke er korrekt.

Normalt vil en attest kun blive tilbagekaldt efter anmodning. Statsforvaltningen er således ikke forpligtet til af egen drift at påse, om forholdene ændres og derefter tilbagekalde attesten. Bliver statsforvaltningen imidlertid opmærksom på en fejl i attesten, f.eks. at den indeholder ukorrekte oplysninger om, hvem der på tidspunktet for udstedelsen af attesten havde forældremyndigheden over barnet, kan Statsforvaltningen af egen drift tilbagekalde attesten. Tilsvarende gælder, hvis Statsforvaltningen bliver opmærksom på, at forholdene har ændret sig.

Tilbagekaldelse af en attest om forældremyndighed og afslag på en anmodning om at tilbagekalde en attest er en afgørelse, der skal begrundes. Afgørelsen kan påklages og skal derfor indeholde klagevejledning, jf. bekendtgørelsens § 21.

9. Underretningspligt

Efter konventionens artikel 36 skal en myndighed, der har truffet en afgørelse vedrørende beskyttelsen af et barn, eller har en sag herom under behandling, underrette myndighederne i den stat, som barnet har fået sædvanligt opholdssted i eller befinder sig i, hvis myndigheden mener, at barnet er udsat for alvorlig fare.

Denne underretningspligt gælder også for Statsforvaltningen i forbindelse med behandlingen af sager efter forældreansvarsloven.

Underretningen kan f.eks. indeholde oplysninger om den fare, som barnet befinder sig i, og de foranstaltninger vedrørende barnet, der er truffet eller overvejes truffet. I forbindelse med underretningen er Statsforvaltningen undergivet reglerne om videregivelse af oplysninger i dansk ret, navnlig persondataloven og offentlighedsloven.

Underretningen kan sendes til centralmyndigheden i den stat, hvor barnet formodes at bo eller opholde sig, via Social- og Indenrigsministeriet som centralmyndighed.

10. Anvendelse af fremmedsprog

Efter konventionens artikel 54, stk. 1, skal enhver meddelelse til centralmyndigheden eller en anden myndighed i en kontraherende stat skrives på originalsproget og ledsages af en oversættelse til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den pågældende stat.

Hvis det ikke er muligt at få oversat en anmodning til den kontraherende stats officielle sprog, kan den i stedet oversættelse til engelsk eller fransk. Efter konventionens artikel 54, stk. 2, kan en kontraherende stat dog modsætte sig anvendelsen af enten fransk eller engelsk, men ikke begge sprog. Danmark har modsat sig anvendelsen af fransk, og danske myndigheder kan derfor nægte at modtage anmodninger m.v. på fransk.

Ved anmodninger m.v. mellem myndigheder i de nordiske lande skal anmodninger m.v. på svensk, norsk, finsk eller islandsk også accepteres, jf. artikel 1 i den nordiske konvention af 17. juni 1981 om nordiske statsborgeres ret til at anvende deres eget sprog i et andet nordisk land, jf. bekendtgørelse nr. 16 af 10. marts 1987.

Statsforvaltningen sørger for nødvendig oversættelse af anmodninger m.v. og eventuelle bilag til myndigheder i andre konventionsstater. Statsforvaltningen kan omvendt kræve, at anmodninger m.v. fra myndigheder i andre kontraherende stater i nødvendigt omfang oversættes til dansk eller et andet sprog, der accepteres.

11. Indhentelse og udlevering af oplysninger

11.1. Generelt om indhentelse og udlevering af oplysninger

Konventionen indeholder i artikel 34, 35 og 37 regler for udveksling af oplysninger m.v. mellem myndigheder i kontraherende stater i bestemte situationer:

- Til brug for afgørelsen af f.eks. en forældremyndighedssag ønsker en myndighed i en kontraherende stat oplysninger fra en myndighed i en anden kontraherende stat (artikel 34, stk. 1).
- Til brug for behandlingen af en samværsag i en anden kontraherende stat kan en samværs-forælder bede myndighederne i sin bopælsstat om oplysninger eller beviser af betydning for sagen, herunder om en udtalelse om sin egnethed til at have samvær med barnet. Den myndighed, der behandler samværsagen, skal tage hensyn til sådanne oplysninger m.v. (artikel 35, stk. 2).
- En myndighed, der skal træffe afgørelse om samvær, kan udsætte behandlingen af sagen, mens samværsforældrerens anmodning om oplysninger m.v. efter artikel 35, stk. 2, behandles. Myndigheden kan dog træffe en foreløbig afgørelse (artikel 35, stk. 3-4).
- Konventionens artikel 37 indeholder et forbud mod, at en myndighed beder om eller udleverer oplysninger, hvis myndigheden skønner, at det vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmers liv eller frihed.

De tre første situationer beskrives nærmere i det følgende.

11.2. Udveksling af oplysninger

Bestemmelserne i artikel 34 og 35 etablerer et samarbejde mellem de kontraherende stater om udveksling af oplysninger i sager inden for konventionens anvendelsesområde, jf. punkt 2. Udveksling af oplysninger er dog undergivet lovgivningen i den stat, der henholdsvis overvejer at indhente oplysninger eller modtager en anmodning om at udlevere oplysninger. Bestemmelserne medfører således ikke, at en myndighed har pligt til at udlevere oplysninger – hverken til en part eller til en myndighed i en anden kontraherende stat – i videre omfang end efter national ret. Bestemmelserne giver heller ikke en myndighed ret til at

indhente oplysninger fra myndigheder i andre kontraherende stater, i situationer hvor myndigheden efter national ret ikke ville være berettiget til at indhente oplysningerne.

I Danmark er en myndigheds indhentelse af oplysninger fra en udenlandsk myndighed undergivet principperne i forvaltningslovens § 29, der bl.a. som hovedregel stiller krav om samtykke fra den pågældende part til indhentelse af oplysninger om partens rent private forhold.

Udlevering af oplysninger til en myndighed eller person i udlandet er reguleret af forvaltningslovens § 28, der henviser til persondataloven. Persondataloven indeholder i kapitel 7 særregler om udlevering af oplysninger til andre lande.

Disse regler suppleres af bestemmelsen i artikel 37 om forbud mod at indhente eller udlevere oplysninger, hvis dette vil kunne bringe barnet m.v. i fare, jf. punkt 11.1.

Danmark har erklæret, at anmodninger efter artikel 34, stk. 1, kun kan modtages via Social- og Indenrigsministeriet som centralmyndighed. Uanset dette skal Statsforvaltningen behandle en anmodning, som den modtager direkte fra en myndighed i en anden kontraherende stat.

11.3. Udarbejdelse af en udtalelse m.v.

Konventionens artikel 35 medfører ikke en pligt til at udarbejde en udtalelse m.v. om en samværs-forælder, jf. punkt 11.1. Statsforvaltningen er derfor ikke forpligtet til at udarbejde en sådan udtalelse og bør normalt heller ikke gøre det. I stedet kan Statsforvaltningen give den forælder, der anmoder om en udtalelse, aktindsigt i de oplysninger, som Statsforvaltningen er i besiddelse af, i det omfang dette er i overensstemmelse med forvaltningsloven og persondataloven. Statsforvaltningen er ikke forpligtet til at oversætte akterne.

11.4. Udsættelse af sagen

Hvis samværsforælderen i en samværssag, som Statsforvaltningen behandler, har bedt myndighederne i sin bopælsstat om oplysninger m.v. efter artikel 35, stk. 2, kan Statsforvaltningen efter artikel 35, stk. 3, udsætte behandlingen af sagen, indtil der er taget stilling til anmodningen om oplysninger. Statsforvaltningen beslutter, om sagen skal udsættes, efter de samme principper som anvendes ved enhver anden anmodning om udsættelse af en sag, som Statsforvaltningen behandler.

Social- og Indenrigsministeriet, den 30. december 2015

P.M.V.
NINA EG HANSEN

/ Malene Vestergaard